

منشاء و پیامدهای مرتبط با ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیر عادی بانکهای بورس اوراق بهادار تهران

دکتر محسن حمیدیان

دانشیار گروه حسابداری، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول).
hamidian_2002@yahoo.com

مینا حیدری رامشه

دانشجوی دکتری حسابداری، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران.
mina_heydari6959@yahoo.com

صدیقه سلیمانپور

دانشجوی دکتری حسابداری، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران.
soleymanpoor_s@yahoo.com

چکیده

ریسک اعتباری به عنوان یکی از مهم ترین عوامل تأثیرگذار بر سلامت سیستم بانکی می باشد در همین راستا منشاء و پیامدهای مرتبط با این مهم میتواند منجر به آسیب پذیری بانک ها شود. لذا این پژوهش به بررسی منشاء و پیامدهای مرتبط با ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیرعادی بانکهای بورس اوراق بهادار تهران می پردازد. در این پژوهش تعداد ۱۴ بانک پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در دوره زمانی ۱۴۰۰-۱۳۹۱ بررسی شده است. جهت آزمون فرضیه ها از رگرسیون پانلی استفاده شده، یافته های پژوهش نشان می دهد که به طور کلی قابلیت مقایسه صورتهای مالی بر ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیرعادی تأثیر منفی و معناداری دارد همچنین ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیرعادی نیز بر اجزای ریسک تأثیر مثبت و معناداری دارد.

واژگان کلیدی: قابلیت مقایسه صورتهای مالی، ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیرعادی، اجزای ریسک.

مقدمه

یک سیستم بانکی سالم و سودآور به گونه ی بهتری می تواند در مقابل شوک های اقتصادی مقاومت کرده و نقش پررنگ تری در پایداری و ثبات سیستم مالی ایفا کند (ایکینچی و پویرازه^۱، ۲۰۱۹). تبیین عوامل مؤثر بر عملکرد سیستم بانکی، از جمله زمینه های مورد علاقه پژوهشگران دانشگاهی، مدیران سیستم بانکی، ناظران پولی و فعالان اقتصادی است (العیتان و بنی خالد^۲، ۲۰۱۹). در همین راستا ریسک اعتباری به دلیل ارتباط با فعالیت های عملیاتی بانکها (در زمینه های وامها، معامله های بین بانکی، اوراق قرضه، معامله های ارز، سهام عادی، معامله های اختیار، صدور ضمانت نامه و سواپ) یکی از مهم ترین ریسک های موجود در نظام بانکی است و در بیشتر مواقع زیان مربوط به ریسک اعتباری از سایر ریسکها بیشتر است. ریسک به عنوان یک تهدید، فعالیت بانکها را تحت تأثیر قرار می دهد و در این میان ریسک اعتباری به دلیل ناشی شدن از مهمترین عملیات بانکی یعنی اعطای وام و تسهیلات از اهمیت دو چندان برخوردار است (ژو و همکاران^۳، ۲۰۲۱).

¹ Ekinici and Poyraz

² Al-Eitan and Bani-Khalid

³ Zhou and Et al

ریسک اعتباری به عنوان یکی از مهم ترین عوامل تأثیرگذار بر سلامت سیستم بانکی با زیان های ناشی از عدم بازپرداخت یا بازپرداخت با تاخیر اصل یا فرع وام از طرف مشتری "ریسک اعتباری" مرتبط می باشد. در تعریفی دیگر، ریسک اعتباری عبارت است از احتمال تعویق، مشکوک بودن وصول یا عدم وصول تسهیلات ارائه شده به مشتریان است. به عبارتی، ریسک اعتباری ریسکی است که بر اساس آن قرض گیرنده وجه قادر به پرداخت اصل و فرع (وام) خود طبق شرایط مندرج در قرارداد نمی باشد؛ یعنی مطابق این ریسک، بازپرداخت ها یا با تأخیر انجام شده و یا وصول نمی شوند (بوسله و همکاران^۱، ۲۰۱۸). وجود چنین ریسکی، عملکرد بانک ها را می تواند به صورت نامطلوب متأثر کند. بنابراین، بانک ها برای ادامه حیات خود باید ریسکها را کنترل نموده و اثرات نامطلوب آن را کاهش دهند که برای این کار، بررسی اثر گذاری ریسک اعتباری بر عملکرد بانک ضرورت دارد (سوسینلی و همکاران^۲، ۲۰۱۸). با توجه به نقشی که می تواند متغیرهای کیفی صورتهای مالی بر مهم ترین منشاء ریسک اعتباری (ذخیره مطالبات مشکوک الوصول) داشته باشد لذا این مطالعه به بررسی منشاء و پیامدهای مرتبط با ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیر عادی بانکهای بورس اوراق بهادار تهران می پردازد. در ادامه بخش های مبانی نظری و پیشینه های مطالعاتی، فرضیه ها، روش شناسی، یافته ها و نتیجه گیری پژوهش ارائه شده اند.

چارچوب نظری و پیشینه پژوهش

چارچوب نظری پژوهش

یکی از مهم ترین منشاء ریسک اعتباری ذخیره مطالبات مشکوک الوصول می باشد که میتواند در یک موسسه مالی با ناکارایی قابل ملاحظه ای مواجه گردد. طبق تعریف، منظور از کارایی ذخیره مطالبات مشکوک الوصول، پیش بینی بهینه و مطلوب مطالبات لاوصول در آینده است، به نحوی که بهترین انعکاس را در صورتهای مالی از نظر شفافیت و کیفیت سود و سرمایه گزارش شده، داشته باشد (آناندارجان و همکاران^۳، ۲۰۰۵). به بیان دیگر، ذخیره مطالبات مشکوک الوصول کارا، ذخیره ای است که کمتر از ذخیره مطالبات مشکوک الوصول بهینه نباشد. بنابراین، بدیهی است ذخیره مطالبات مشکوک الوصول ناکارا، ذخیره ای است که کمتر از ذخیره مطالبات بهینه تعیین شده باشد. به همین جهت، حد بهینه ذخیره مطالبات مشکوک الوصول باید براساس نسبت زیان حاصل از سرمایه گذاری بر دارایی ها، نسبت سپرده ها به دارایی ها، نسبت دارایی های موزون شده به ریسک به دارایی ها، نسبت دارایی های جاری به دارایی ها و کل تسهیلات بر دارایی ها معین گردد (تسای لین یه^۴، ۲۰۱۰).

طبق نظر تسای لاین یه (۲۰۱۰) و آناندارجان و همکاران (۲۰۰۵) از عوامل موثر بر ناکارایی ذخیره مطالبات مشکوک الوصول بانکها، میتوان مواردی چون اندازه بانک، درآمدهای غیر بهره ای، حقوق صاحبان سهام تعداد شعب و نسبت کفایت سرمایه را نام برد. چون وضعیت مالی و به تبع آن ریسک کل بانکها با اندازه آنها و از بانکی به بانک دیگر متغیر است، انتظار می رود، شیوه ذخیره مطالبات مشکوک الوصول بانکها متناسب با اندازه آنها باشد. لذا، چگونگی تاثیر اندازه بانک بر ذخیره مطالبات مشکوک الوصول، اولین فرضیه ای است که باید مورد توجه و آزمون قرار گیرد. درخصوص درآمدهای غیربهره ای میتوان گفت، هرچه درآمدهای بانک از محلی غیر از سود تسهیلات بیشتر باشد، به علت کاهش ریسک کل بانک ناشی از عدم وصول مطالبات، میتوان ذخیره مطالبات مشکوک الوصول کمتری در نظر گرفت. بنابراین، چنانچه بانکی، با درآمد کارمزدی کم، ذخیره کمی نیز در نظر گرفته باشد، ذخیره مطالبات مشکوک الوصول آن

¹ Bouslah and Et al

² Cucinelli and Et al

³ Anandarajan and Et al

⁴ Tsai-lien Yeh

ناکارا و گمراه کننده خواهد بود. بانک های با نسبت سرمایه بیشتر، ریسک کل کمتری می پذیرند و از این رو ذخیره مطالبات مشکوک الوصول کمتری را می توان برای آنها در نظر گرفت. تعداد شعب و کارمندان بانک ها در شعب، در ارتباط مستقیم با مشتریان بوده و پیوسته در حال ارزیابی (اعتبار سنجی) و اعطای تسهیلات به مشتریان هستند. بنابراین، کارمندان بانک ها در شعب، در مدیریت ریسک اعتباری شعبه و در نهایت ریسک اعتباری کل بانک، سهیم هستند. لذا با افزایش تعداد شعب، ریسک اعتباری بانک افزایش می یابد، پس باید ذخیره مطالبات مشکوک الوصول بیشتری در نظر گرفت. نسبت کفایت سرمایه، از عوامل موثر در کنترل ریسک و از حاصل تقسیم سرمایه پایه به مجموع دارایی های موزون شده به ضرایب ریسک برحسب درصد، به دست می آید (آئین نامه بانک مرکزی، شماره مب/۱۹۶۶، مورخ ۱۳۸۲/۱۱/۲۹). ذخیره مطالبات مشکوک الوصول، در محاسبه سرمایه پایه و در صورت کسر محاسبات نسبت کفایت سرمایه کاربرد دارد، به نحوی که با افزایش ذخیره مطالبات مشکوک الوصول، نسبت کفایت سرمایه نیز افزایش می یابد. بنابراین، بانکی با نسبت کفایت سرمایه بالا، ریسک کمتری پیش رو دارد و ذخیره کمتری نیز باید در نظر گیرد.

از طرفی یکی از عواملی که در سطوح مختلف قابلیت مقایسه صورتهای مالی واحدهای اقتصادی متفاوت است ذخیره مطالبات مشکوک الوصول آنهاست. در رابطه به اطلاعات مرتبط و کیفیت گزارشگری مالی بانکها گری و همکاران^۱ (۱۹۹۵) بیان می نمایند که بین افشاء اطلاعات و ذینفعان بایستی تعامل وجود داشته باشد به طور کلی ذینفعان انتظار دارند که اطلاعات بیشتری درباره واحدهای تجاری افشاء شود. طبق تئوری علامت دهی هر چه اطلاعات بیشتری درباره واحدهای تجاری افشاء شود باید تأثیر مستقیمی بر عملکرد بنگاه اقتصادی داشته باشد افشای بیشتر منجر به کاهش اهمیت مشکل عدم تقارن اطلاعاتی، بهبود کارایی نظارت بر موسسات مالی و سایر تأمین کنندگان منابع مالی (لفتویچ و همکاران^۲، ۱۹۸۱) و کاهش هزینه سرمایه واحد تجاری (جنسن و بلانشت^۳، ۲۰۰۰) می شود (کلارکسون و همکاران^۴، ۲۰۰۸). به طور کلی قابلیت مقایسه صورتهای مالی^۵، یکی از ویژگی های کیفی ارتقادهندهی کیفیت به شمار می رود و این گونه تعریف می شود «ویژگی کیفی اطلاعات است که استفاده کنندگان را قادر به شناسایی شباهت ها و تفاوت های بین دو مجموعه از پدیده های اقتصادی می کند» (فروغی و قاسم زاد، ۱۳۹۴). به طور کلی در دسترس بودن اطلاعات در خصوص همتایان قابلیت مقایسه برای سرمایه گذاران خارجی را تسهیل می کند و بدین ترتیب درک اطلاعات صورتهای مالی در بین شرکت ها، قابلیت مقایسه را برای سرمایه گذاران آسان تر می کند. لی و همکاران^۶ (۲۰۱۵) تبیین می کنند که با داشتن دسترسی و توانایی درک اطلاعات، سرمایه گذاران نمی توانند درک بهتری از عملکرد شرکت داشته باشند، بلکه اطلاعات مرتبط با ارزش را از طریق استنباط بر اساس عملکرد و یا افشای اطلاعات همتایان (مقایسه شرکت) به دست می آورند. به عنوان مثال، در غیاب افشای اخبار بد برای شرکتی خاص، ممکن است سرمایه گذاران بتوانند حداقل برخی از اطلاعات منفی را از طریق نتیجه گیری بر اساس عملکرد و یا افشای همتایان شرکت خود به دست آورند. لذا این موضوع نقش مهمی در محدود کردن توانایی و انگیزه های مدیران برای انباشت کردن اخبار بد ایفا می کند.

از طرفی با توجه به وجود اختیار در برآورد ذخیره مطالبات مشکوک الوصول باید دید این اختیار در نظام بانکی و اقتصاد کشور چه تأثیری میگذارد نتایج بررسی های بوشمن و ویلیامز^۷ (۲۰۱۲) بر این تأکید دارد که اعمال اختیار در حسابداری ذخیره مطالبات مشکوک الوصول به صورت شمشیر دولبه عمل می کند به بیان دیگر افزایش اختیار میتواند برای در نظر

¹ Gary and Et al

² Leftwich and Et al

³ Jonas and Blanchet

⁴ Clarkson and Et al

⁵ Accounting Comparability

⁶ Li and Et al

⁷ Bushman and Williams

گرفتن اطلاعات مربوط به زیان های مورد انتظار آتی به کار گرفته شود اما امکان اعمال آن با مقاصد فرصت طلبانه نیز منتفی نیست. بنابراین مقصود اصلی مدیران از اعمال اختیار در محاسبه ذخیره (ایجاد ضربه گیر برای بحران پیش رو یا مدیریت فرصت طلبانه سود) مشخص نیست. این مشخص نبودن انگیزه اعمال اختیار در مواجهه با بحرانهای مالی، در بخش بانکی اهمیت بیشتری پیدا میکند؛ چرا که بر اساس تئوری خرد شدن سرمایه شناسایی به موقع ذخیره میتواند از بروز بدهی بسیار سنگین و ریسک جلوگیری کند و برای سیستم بانکی ثبات را به همراه آورد (آچاریا^۱، ۲۰۱۶).

چین و همکاران^۲ (۲۰۱۶) این بحث را مطرح میکنند که جزء اختیاری ذخیره مطالبات مشکوک الوصول با ریسک پذیری و شاخصهای بحران در ارتباط است و افزون بر شناسایی به موقع زیانهای اعتباری و در نظر گرفتن ذخیره برای زبانهای آتی بالقوه اثر مستقیمی بر سودآوری و نسبتهای سرمایه میگذارد و رشد تسهیلات پربریک را طی دوره های رونق اعتباری محدود میکند پس در صورت تأیید ارتباط معکوس ریسک پذیری بانک با جزء غیر عادی ذخیره میتوان نتیجه گرفت که بانک از اختیار عمل خود در جهت انباشت ذخیره کافی برای بحران احتمالی ناشی از ریسک افزایش یافته استفاده نکرده است همچنین بر اساس نظریه بوشمن و ویلیامز (۲۰۱۲) از این قلم مهم برای محدود کردن حد بالای ریسک استفاده نکرده است از برآیند موارد فوق، میتوان نتیجه گرفت الگوی برآورد و نحوه فعلی اعطای اختیار عمل به مدیران در جهت ایفای کارکرد گزارشگری مالی و برقراری ثبات سیستم بانکی (یا اجتناب از وقوع بحران بانکی) عمل نکرده و نیازمند تجدید نظر است در مقابل اگر ارتباط مثبت بین این دو مشاهده شود، با توجه به نظریه خرد شدن سرمایه و همچنین گفته های پژوهشگرانی همچون آچاریا (۲۰۱۶) و رایان^۳ (۲۰۱۸)، میتوان استنباط کرد که الگوی فعلی برآورد ذخیره مطالبات مشکوک الوصول در راستای استقرار و اطمینان از برقراری ثبات سیستم بانکی عمل می کند.

برادشاو^۴ و همکاران (۲۰۱۰) دریافتند که عدم شفافیت شرکت می تواند منجر به عدم تقارن اطلاعاتی شود که این مهم مانع از واکنش به موقع قیمت سهام می شود. کیم و ژانگ^۵ (۲۰۱۴) دریافتند که عدم شفافیت حسابداری مالی و همچنین عدم محتوای اطلاعاتی از موارد مرتبط با سود (از جمله اقلام تعهدی به مانند ذخیره مطالبات مشکوک) شرکتها نیز می تواند ناشی از عدم کنترل داخلی باشد بر همین اساس این موارد نیز می تواند به طور تعاملی تاثیر قابل ملاحظه ای بر نوسانات قیمت سهام داشته باشد. لذا قابلیت مقایسه صورتهای مالی از جمله خصوصیات کیفی گزارشگری مالی است که مدیر عامل واحد اقتصادی بایستی نسبت به ارائه آن اقدام نماید. اما با توجه به اینکه توانایی ها و فرصت های مدیران برای انباشت و افشا نکردن اخبار (منفی یا مثبت)، به هزینه ها و منافع آن بستگی دارد بر همین اساس ممکن است مدیران در ارائه اطلاعات مبتنی بر این خصوصیت کیفی (قابلیت مقایسه صورتهای مالی) اقدام نکنند لذا با توجه به مفاهیم بالا این تحقیق به بررسی منشاء و پیامدهای مرتبط با ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیر عادی بانکها می پردازد.

پیشینه پژوهش

در راستای پشتوانه‌ی مطالعات تجربی انجام شده در حوزه‌ی موضوع مورد بررسی شواهدی ارائه شده شیبجیا و همکاران^۶ (۲۰۲۲) در پژوهشی به بررسی تاثیر قابلیت مقایسه صورت های مالی بر قیمت گذاری اوراق قرضه بانک ها و موسسات مالی پرداختند. نتایج پژوهش آنها نشان می دهد که سرمایه‌گذاران نهادی تمایل دارند، اوراق قرضه مورد نظر را از

¹ Acharya

² Jin and Et al

³ Ryan

⁴ Bradshaw

⁵ Zhang

⁶ Shijiao and Et al

شرکت‌هایی خریداری نمایند که دارای قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بالایی است. بر همین اساس نتایج تجربی نشان می‌دهد شرکت‌هایی که اقدام به انتشار اوراق قرضه می‌کنند از لحاظ نرخ بازده و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی همگرا هستند.

اوزیلی و همکاران^۱ (۲۰۲۲) در پژوهشی با توجه به نگرانی مدیران مبنی بر اینکه چگونه محیط اقتصاد کلان بر سود کسب و کار تأثیر می‌گذارد، به بررسی تأثیر عدم قطعیت اقتصادی بر سودآوری بانکها پرداختند. نتیجه پژوهش آنها نشان می‌دهد که عدم قطعیت سیاست اقتصادی بالا بر درآمد غیر بهره بانک‌ها تأثیر منفی دارد همچنین از متغیرهای توضیحی نیز کاهش در تولید ناخالص داخلی، نرخ رشد وام‌های غیرجاری و نسبت سرمایه نظارتی رابطه منفی با سودآوری دارند.

حبیب و همکاران^۲ (۲۰۲۱) در پژوهشی به بررسی تأثیر قابلیت مقایسه صورتهای مالی بر رفتار هموارسازی سود بانک‌ها از طریق ذخیره‌سازی زیان وام پرداختند. که قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، هموارسازی سود را از طریق ذخیره زیان وام محدود می‌کند. آنها همچنین نشان دادند که این اثر محدودکننده برای بانک‌های بزرگتر و در طول دوره بحران مالی جهانی (GFC) بارزتر است.

سادوک و همکاران^۳ (۲۰۲۱) در پژوهشی به بررسی رابطه بین عدم قطعیت اقتصادی و کیفیت حسابداری (ویژگی‌های کیفی سود) پرداختند آنها با استفاده از داده‌های ۱۹ کشور در دوره ۲۰۱۷-۱۹۹۲، نحوه سیاست‌گذاری اقتصادی شرکتها را بررسی کردند و دریافتند که عدم قطعیت اقتصادی منجر به کاهش کیفیت حسابداری می‌شود لازم به ذکر است که شدت این رابطه در شرکتهای دولتی بیشتر از سایر شرکتهای است.

ایکینچی و پویرازه (۲۰۱۹) به موضوع تأثیر ریسک اعتباری بر عملکرد مالی بانک‌های سپرده‌گذاری در ترکیه پرداخته‌اند و دریافتند که بین ریسک اعتباری و بازده دارایی‌ها و همچنین بین ریسک اعتباری و بازده حقوق صاحبان سهام رابطه منفی وجود دارد. این نتیجه نشان می‌دهد که بین مدیریت ریسک اعتبار و سودآوری بانک‌های سپرده‌ترکیه رابطه وجود دارد. بر این اساس، بانک‌ها باید تمرکز بیشتری بر مدیریت ریسک اعتباری، به ویژه بر کنترل و نظارت بر وام‌های غیر عملکردی داشته باشند. علاوه بر این، مدیران باید بیشتر بر روی تکنیک‌های مدرن مدیریت ریسک اعتباری تمرکز کنند.

الایتان و بنی خالد (۲۰۱۹) به موضوع ریسک اعتباری و عملکرد مالی بانک‌های تجاری اردن: با آنالیز داده‌های پاتل از هر دو مدل اثر ثابت و تصادفی و روش GLS استفاده شده است پرداختند. نتایج نشان می‌دهد که ریسک اعتباری تأثیر منفی معنی‌داری بر بازده دارایی و بازده حقوق صاحبان سهام دارد. در حالی که، کل سپرده‌ها و اندازه بانک تأثیر مثبت و قابل توجهی بر عملکرد مالی بانک‌های تجاری اردن دارد.

سوسینلی و همکاران (۲۰۱۸) به موضوع ریسک اعتباری در بانکهای اروپایی پرداخته‌اند. این مقاله از طریق بررسی رویکردهای مبتنی بر رتبه‌بندی داخلی معتبر بانکها در ارتقای روش‌های مدیریت کارایی ریسک، چارچوب نظام مند فعلی را دنبال می‌کند. آنها دریافتند که بانک‌های مبتنی بر رتبه‌بندی داخلی قادر به کنترل و مهار افزایش ریسک اعتباری ناشی از رکود اقتصادی می‌باشند و این امر نسبت به بانک‌هایی که رویکرد استاندارد دارند مطلوبتر می‌باشد.

کالو و همکاران (۲۰۱۸) به ارزیابی رابطه بین تکنیک‌های مدیریت ریسک اعتباری و عملکرد مالی موسسات تامین مالی خرد پرداختند و اطلاعات اولیه را با استفاده از پرسشنامه و داده‌های ثانویه را از گزارش‌های سالانه موسسات مالی خرد

¹ Ozili and Et al

² Habib and Et al

³ Sadok et al

جمع آوری کردند و نشان دادند شناسایی و ارزیابی ریسک اعتباری رابطه مثبت و معناداری با عملکرد مالی دارد، در حالیکه نظارت ریسک اعتباری و کاهش ریسک اعتباری رابطه مثبت و معنادار متعادلی با عملکرد مالی دارد.

برطبق نظر آگاروال و همکاران^۱ (۲۰۰۷) سه انگیزه اصلی منجر به دستکاری ذخیره مطالبات مشکوک الوصول از سوی مدیران بانک میشود: مدیریت سود، مدیریت سرمایه و سازوکار پیام رسانی به سهامداران. بنابراین یک دسته بندی از تحقیقات انجام یافته در این زمینه، با توجه به سه انگیزه مذکور صورت گرفته است.

بهرادفر و نثاری (۱۴۰۱) در پژوهشی به بررسی تاثیر ریسک اعتباری بر رابطه بین پاداش مدیران و عملکرد موسسات مالی پرداختند. در پژوهش آنها برای محاسبه ریسک اعتباری از شاخص "ذخیره مطالبات مشکوک الوصول" استفاده شده است. نتایج بررسی فرضیه های تحقیق نشان داد که بین پاداش مدیران و عملکرد مالی، رابطه مثبت و معنادار، بین پاداش مدیران و ریسک اعتباری، رابطه منفی و معنادار وجود دارد. همچنین بین ریسک اعتباری و عملکرد مالی رابطه منفی و معنادار وجود دارد.

عرب مازار یزدی و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی به بررسی رابطه بین قابلیت مقایسه شرکتها و سررسید بدهی پرداختند. یافته های پژوهش آنها نشان می دهد که بین قابلیت مقایسه صورت های مالی و سررسید بدهی شرکت رابطه منفی و معناداری وجود دارد؛ بنابراین، قابلیت مقایسه صورت های مالی نقش مهمی را در همسوسازی انگیزه ها در شرکت ایفا نموده و با کاهش دادن عدم تقارن اطلاعاتی و هزینه های نمایندگی بالقوه، می تواند در نقش سازوکار حاکمیت شرکتی جایگزین استفاده از بدهی های کوتاه مدت شود.

فلاح (۱۳۹۹) در پژوهشی به بررسی تاثیر قابلیت مقایسه صورتهای مالی بر رابطه اعلان سود و واکنش تاخیری قیمت سهام در شرکتهای بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. جهت آزمون فرضیه ها از مدل رگرسیون پانلی استفاده شده، یافته های پژوهش نشان می دهد که مقایسه صورتهای مالی و اعلان سود بر واکنش تاخیری قیمت سهام تاثیر منفی و معناداری دارد همچنین قابلیت مقایسه صورتهای مالی بر رابطه اعلان سود و واکنش تاخیری قیمت سهام تاثیر منفی و معناداری دارد.

فردوسی و فطرس (۱۳۹۶) در پژوهشی به بررسی اثرات ریسک اعتباری و ریسک نقدینگی بر عملکرد نظام بانکی ایران پرداخته اند. نتایج نشان داد تکانه ای به اندازه یک انحراف معیار در ریسک اعتباری منجر می شود نقدینگی بانک ها، بازده دارایی ها و سودآوری بانکها کاهش یابد. بر اساس این نتایج؛ در بلندمدت ریسک اعتباری چندان نقشی در تعیین سودآوری بانک ها ندارد، اما نقدینگی و بازده دارایی بانکها در بلندمدت به صورت قابل توجهی تحت تاثیر ریسک اعتباری قرار دارند.

حساس یگانه و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی به بررسی عوامل مؤثر بر ناکارایی ذخیره مطالبات مشکوک الوصول بانک ها پرداختند سؤال اساسی پژوهش آنها این بود که آیا ذخیره مطالبات مشکوک الوصول بانک ها برآورد شده براساس دستورالعمل بانک مرکزی، از میزان مطلوبی براساس وضعیت مالی و ریسک بانک برخوردار است یا خیر؟ در صورتی که مقدار این متغیر از مقدار مطلوب فاصله دارد، میزان آن چقدر و ناشی از چه عواملی است؟ یافته ها نشان می دهد که بانک ها در سال های مختلف، دارای درجات متفاوتی از ناکارایی در تعیین مقدار ذخیره مطالبات مشکوک الوصول هستند. بانک ایران زمین در سال ۹۰ با میزان ناکارایی ۰.۰۰۰۰۵۴ به عنوان کاراترین و بانک ملت در سال ۹۲ با میزان ناکارایی ۰/۰۴۲۱۷۴۹ به عنوان ناکاراترین بانک در ذخیره گیری مطالبات مشکوک الوصول مشخص شدند.

¹ Agarwal and Et al

فرضیه های پژوهش

- با توجه به مبانی نظری ارائه شده و برای پاسخ به سوالات تحقیق، فرضیات زیر مطرح می گردد:
- فرضیه (۱): قابلیت مقایسه صورتهای مالی بر ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیرعادی تاثیر دارد.
- فرضیه (۲): ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیرعادی بر اجزای ریسک تاثیر دارد.
- فرضیه (۱-۲): ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیرعادی بر انحراف معیار سود تاثیر دارد.
- فرضیه (۲-۲): ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیرعادی بر نسبت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول تاثیر دارد.

روش تحقیق

تحقیق حاضر از نظر هدف، از نوع تحقیقات کاربردی محسوب می شود. هدف تحقیقات کاربردی توسعه دانش کاربردی در یک زمینه خاص است. به عبارت دیگر تحقیقات کاربردی به سمت کاربرد عملی دانش هدایت می شوند. همچنین از نظر نحوه گردآوری دادهها این تحقیق توصیفی و از لحاظ نوع همبستگی می باشد. زیرا میزان وابستگی متغیر وابسته و متغیر مستقل را نسبت به هم بررسی می کند. روش تحقیق به صورت استقرایی است که در آن مبانی نظری و پیشینه پژوهش از راه کتابخانه، مقاله و اینترنت جمع آوری شده و در رد یا اثبات فرضیه پژوهش با بکارگیری روش های آماری مناسب، از استدلال استقرایی در تعمیم نتایج استفاده می گردد. در این تحقیق، برای آزمون فرضیه از دادهها به صورت سال - شرکت استفاده خواهد شد. لازم به ذکر است که برای تحلیل آماری نیز از نرم افزار SPSS (نسخه ۲۱) و Eviews (نسخه ۹) استفاده شده است.

مدل آزمون فرضیات

با توجه به اینکه در این تحقیق به بررسی منشاء و پیامدهای مرتبط با ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیر عادی بانکهای بورس اوراق بهادار تهران پرداخته شده است. لذا مدل آزمون فرضیات بر اساس تحقیق اوزیلی و همکاران (۲۰۲۲) به شرح زیر ارائه می گردد:

نتایج آزمون فرضیه اصلی اول

$$\beta_4 ROE_{it} + \beta_5 \beta_3 SIZE_{it} + \beta_2 A_CAPITAL_{it} + \beta_1 COMP_{it} + \beta_0 + it = ABN_ALLOW$$
$$LOAN_{it} + \beta_6 LIQ_{it} + e_{it}$$

نتایج آزمون فرضیه فرعی اول

$$\beta_4 ROE_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_2 A_CAPITAL_{it} + it + \beta_1 ABN_ALLOW\beta_0 + it = STD_PROF$$
$$\beta_5 LOAN_{it} + \beta_6 LIQ_{it} + e_{it}$$

نتایج آزمون فرضیه فرعی دوم

$$\beta_4 ROE_{it} + \beta_5 \beta_3 SIZE_{it} + \beta_2 A_CAPITAL_{it} + it + \beta_1 ABN_ALLOW\beta_0 + it = ALLOW$$
$$LOAN_{it} + \beta_6 LIQ_{it} + e_{it}$$

جدول (۱): نام و نماد متغیرهای تحقیق

اندازه بانک (SIZE)	ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیرعادی (ABN_ALLOWANCE)
نرخ بازده حقوق صاحبان سهام (ROE)	قابلیت مقایسه اطلاعات مالی (COMP)
نسبت تسهیلات اعطایی به کل دارایی ها	انحراف معیار سود (STD_PROF)

(LOAN)	
نقدینگی (LIQ)	نسبت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول (ALLOW)
خطای مدل (e)	کفایت سرمایه (A_CAPITAL)

نحوه اندازه گیری متغیرهای تحقیق

در ادامه نحوه اندازه گیری هر کدام از متغیرهای تحقیق ارائه می گردد:

قابلیت مقایسه اطلاعات مالی

در این مطالعه برای سنجش قابلیت مقایسه اطلاعات مالی از الگوی ارائه شده در رساله دکترای بابایی و همکاران (۱۳۹۹) بر مبنای تئوری ارزش گذاری نسبی استفاده گردید. بابایی و همکاران (۱۳۹۹) نشان دادند الگوی مبتنی بر تئوری ارزش گذاری نسبی در مقایسه با سایر الگوهای سنجش قابلیت مقایسه توان تبیین بیشتری در داخل کشور دارد. بر مبنای تئوری ارزش گذاری نسبی و همکاران (۱۳۹۹) استدلال کردند که شرکت‌های قابل مقایسه باید تابعی از متغیرهایی باشد که نسبت‌های ارزشیابی نسبی را بهتر تبیین می‌کنند. بهترین نسخه این الگو، سنجش قابلیت مقایسه اطلاعات مالی بر اساس نسبت قیمت هر سهم بر سود عملیاتی هر سهم (PO/E) است. برای محاسبه قابلیت مقایسه مطابق این الگو، ابتدا مدل رگرسیونی تبیین کننده نسبت قیمت بر سود عملیاتی هر سهم (PO/E) به شرح رابطه (۱) در سطح هر صنعت برازش می‌شود. سپس قرینه قدرمطلق باقیمانده‌های مدل به عنوان شاخصی برای سنجش قابلیت مقایسه اطلاعات مالی لحاظ می‌گردد.

رابطه (۱):

$$\left(\frac{P}{OE}\right)_{i,t} = C + \beta_1(b_{it}) + \beta_2(g_{it}) + \beta_3(B_{it}) + \beta_4(ROE_{it}) + \beta_5(Q_{it}) + \beta_6(SIZE_{it}) + \beta_7(Re_{it}) + \beta_8(Adjpm_{it}) + \beta_9(CPI_{it}) + \varepsilon_{it}$$

در مدل (۱) مطابق پژوهش بابایی و همکاران (۱۳۹۹)؛ (P/OE) نسبت قیمت هر سهم بر سود عملیاتی هر سهم؛ (b) نسبت توزیع سود نقدی از طریق حاصل تقسیم سود نقدی هر سهم بر سود هر سهم؛ (g) رشد شرکت از طریق رابطه (۲) محاسبه شده است.

رابطه (۲):

$$g = \left(1 - \frac{DPS}{EPS}\right) \times ROE$$

در رابطه (۲)؛ (DPS) سود تقسیمی هر سهم، (EPS) سود هر سهم و (ROE) نرخ بازده حقوق صاحبان سهام (نسبت سود خالص به حقوق صاحبان سهام) است. ریسک شرکت (B) از طریق ریسک سیستماتیک به شرح رابطه (۳) اندازه‌گیری می‌شود. در رابطه (۳)؛ i نشان دهنده بازده سهام شرکت و (m) نشان دهنده بازده کل بازار به شکل ماهیانه می‌باشند.

رابطه (۳):

$$\beta_{i,t} = \frac{Cov_{i,m}}{\delta_m^2}$$

نسبت کیوتوبین (Q) از طریق نسبت ارزش بازار دارایی‌های شرکت بر ارزش دفتری دارایی‌ها در پایان دوره؛ اندازه شرکت (Size) نیز از طریق لگاریتم طبیعی کل دارایی‌ها در پایان دوره مالی؛ هزینه حقوق صاحبان سهام (Re) نیز از طریق مدل رشد گوردون مطابق رابطه (۴) محاسبه گردید.
رابطه (۴):

$$R_e = \frac{DPS}{P_0} + g$$

حاشیه سود تعدیل شده شرکت بر اساس صنعت (Adjpm) از طریق تفاضل حاشیه سود شرکت و میانگین حاشیه سود شرکت‌های حاضر در صنعت محاسبه می‌شود. حاشیه سود هر شرکت نیز از طریق نسبت سود عملیاتی بر فروش محاسبه گردید. نرخ تورم (CPI) نیز از آرشیو آماری بانک مرکزی به شکل سالانه استخراج شده است.

اجزای ریسک

در این پژوهش اجزای ریسک شامل انحراف معیار سود و ذخیره مطالبات مشکوک الوصول می باشد که برای محاسبه شاخص اول اجزای ریسک از انحراف معیار سه ساله سود بانکها استفاده می شود و برای محاسبه شاخص دوم اجزای ریسک از تقسیم ذخیره مطالبات مشکوک الوصول بر مجموع تسهیلات استفاده می شود (اوزیلی و همکاران، ۲۰۲۲).

ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیر عادی

در این پژوهش برای محاسبه این متغیر از مدل زیر بر اساس تحقیق حبیب و همکاران (۲۰۲۱) و ژو و همکاران (۲۰۲۱) استفاده می شود:

$$LLP = \gamma_0 + \beta_1 NPL + \beta_2 \Delta NPL + \beta_3 LLR + \beta_4 NLC + \beta_5 LOAN + \beta_6 \Delta LOAN + YEARDUMMY + \varepsilon$$

LLP: ذخایر مطالبات عام و خاص به کل تسهیلات اعطایی.

NPL: مبلغ تسهیلات غیر جاری به کل تسهیلات اعطایی.

ΔNPL : نسبت تغییرات تسهیلات غیر جاری.

LLR: نسبت تغییرات اندوخته زیان (سوخت شده) تسهیلات.

NLC: نسبت تغییرات هزینه مطالبات مشکوک الوصول بانکها.

LOAN: لگاریتم مجموع تسهیلات اعطایی بانکها.

$\Delta LOAN$: نسبت تغییرات مجموع تسهیلات اعطایی بانکها.

YEARDUMMY: متغیر مجازی سال.

ε : مقدار خطا نشان دهنده ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیر عادی می باشد.

متغیرهای کنترلی

متغیرهای کنترلی و نحوه اندازه گیری آنها به شرح زیر می باشد:

درصد کفایت سرمایه: برای اندازه گیری این متغیر از نسبت زیر استفاده می شود:

$$\text{نرخ کفایت سرمایه} = \left(\frac{\text{سرمایه پایه}}{\left(\text{ضریب تبدیل} * \text{ضریب ریسک} * \text{اقلام زیر خط} \right) + \left(\text{اقلام بالای خط} * \text{ضریب ریسک} \right)} \right)$$

اندازه بانک: معیارهای مختلفی برای اندازه‌گیری متغیر «اندازه بانک» وجود دارد که عبارتند از: مقدار کل دارایی‌ها، میزان فروش و تعداد کل کارکنان اما در این تحقیق اندازه شرکت با استفاده از \ln دارایی‌ها محاسبه می‌شود.

نرخ بازده حقوق صاحبان سهام: برای اندازه‌گیری این متغیر از تقسیم سود خالص به حقوق صاحبان سهام استفاده می‌شود.

نسبت تسهیلات اعطایی به کل دارایی‌ها: برای اندازه‌گیری این متغیر از تقسیم کل تسهیلات اعطایی به کل دارایی‌ها استفاده می‌شود.

نقدینگی: برای اندازه‌گیری این متغیر از تقسیم موجودی نقد به کل دارایی‌ها استفاده می‌شود.

جامعه و نمونه آماری

جامعه ی آماری این پژوهش شامل بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است که این بانکها در دوره زمانی ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۰ مورد آزمون واقع می‌شوند، شرایط زیر برای انتخاب نمونه ی آماری قرار داده شده و نمونه ی آماری پژوهش به روش حذف سیستماتیک انتخاب شده است:

۱. برای رعایت قابلیت مقایسه پذیری آنها، سال مالی شرکت‌ها منتهی به پایان اسفند ماه هر سال باشد.
۲. طی قلمرو زمانی پژوهش، هیچ گونه توقف فعالیت نداشته و دوره مالی خود را تغییر نداده باشند.
۳. کلیه ی اطلاعات مورد نیاز از بانکها برای پژوهش در دسترس باشد بانک‌های انتخاب شده. با اعمال شرایط فوق تعداد ۱۴ بانک در نمونه آماری این پژوهش قرار گرفته است.

یافته های پژوهش

آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

نتایج تحلیل توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول (۲) ارائه شده است.

جدول (۲): نتایج آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	میانه	بیشینه	کمینه	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیرعادی (ABN_ALLOWANCE)	-۰/۰۰۰۱	-۰/۰۰۰۴	۰/۲۷۵	-۰/۱۴۷	۰/۰۵۶	۱/۷۶۴	۹/۲۲۶
ذخیره مطالبات مشکوک الوصول (ALLOWANCE)	۰/۰۶۸	۰/۰۵۲	۰/۴۱۸	۰/۰۱۴	۰/۰۶۹	۰/۹۵۸	۳/۶۲۴
قابلیت مقایسه اطلاعات مالی (COMP)	-۶/۷۴۲	-۴/۷۹۱	-۰/۱۴۵	۲۵/۴۲۵	۵/۹۲۳	-۱/۰۷۳	۳/۳۲۴
انحراف معیار سود (STD_PROF)	۰/۰۱۴	۰/۰۰۶	۰/۲۳۶	۰/۰۰۱	۰/۰۳۰	۰/۷۸۲	۳/۸۳۱
کفایت سرمایه (A_CAPITAL)	۰/۰۷۱	۰/۰۷۸	۰/۳۵۵	-۰/۵۷۵	۰/۱۱۰	-۲/۲۴۱	۱۵/۲۲۹
اندازه بانک (SIZE)	۱۹/۴۷۲	۱۹/۴۰۰	۲۲/۷۴۶	۱۵/۲۲۷	۱/۴۱۱	-۰/۲۷۶	۳/۱۷۹
نرخ بازده حقوق صاحبان سهام (ROE)	۰/۱۴۹	۰/۱۶۹	۱/۸۵۲	-۲/۱۲۵	۰/۳۷۲	-۲/۳۷۸	۲۱/۶۸۴

۴/۰۹۴	-۱/۱۹۷	۰/۱۲۷	۰/۱۲۹	۰/۷۲۸	۰/۶۰۷	۰/۵۶۷	نسبت تسهیلات اعطایی به کل دارایی ها (LOAN)
۶/۶۶۸	۱/۸۰۶	۰/۰۳۳	۰/۰۰۰۱	۰/۱۷۱	۰/۰۱۷	۰/۰۳۰	نقدینگی (LIQ)

با توجه به جدول (۲) تعداد مشاهدات سال - بانک بر اساس داده های ترکیبی متوازن، ۱۴۰ مشاهده برابر با ۱۴ بانک در ۱۰ سال بوده است. با توجه به آماره توصیفی، می توان شاخص های بالا را به شاخص های مرکزی، پراکندگی و سایر شاخص ها تقسیم نمود، که شاخص های مرکزی عبارت از شاخص میانگین و میانه، شاخص های پراکندگی عبارت از شاخص انحراف معیار و سایر شاخص ها عبارت از شاخص بیشینه، کمینه، چولگی و کشیدگی می باشد. به طور خلاصه میانگین متغیر کفایت سرمایه نشان دهنده این است که به صورت میانگین بانک های نمونه پژوهش از کفایت سرمایه ۷/۱ درصدی برخوردار هستند لازم به ذکر است نرخ ۸ درصد عددی می باشد که اگر بانک زیر عدد مذکور دارای کفایت سرمایه باشند با ریسک ورشکستگی مواجه می شوند که این مهم نیز برای بانکها مطلوب نبوده و نشان دهنده ریسک قابل ملاحظه در سیستم بانکی کشور است. در مورد ضریب چولگی منفی برخی از متغیرها نیز میتوان گفت که این موضوع حاکی از وجود چوله به راست و تمایل این متغیرها به مقادیر کوچکتر است، همچنین مثبت بودن ضرایب کشیدگی، حکایت از این مطلب دارد که از توزیع نرمال بلندتر بوده و داده ها حول میانگین متمرکز شده است.

آزمون نرمالیت متغیرهای وابسته پژوهش

از آنجایی که در انجام این تحقیق به منظور تخمین پارامترهای مدل از روش حداقل مربعات معمولی استفاده می گردد و این روش بر این فرض استوار است که متغیرهای وابسته پژوهش دارای توزیع نرمال باشد و توزیع غیرنرمال آن منجر به تخطی از مفروضات این روش برای تخمین پارامترها می شود، در این مطالعه این موضوع از طریق آزمون کولموگروف - اسمیرنوف (K-S) بررسی شده است.

جدول (۳): نتایج بررسی نرمالیت توزیع متغیرهای وابسته

نتایج آزمون K-S (نرمالیت)						متغیر
سطح معناداری	آماره K-S	منفی	مثبت	انحراف معیار	میانگین	
۰/۰۸۲	۱/۱۲۹	-۰/۱۴۷	۰/۲۷۵	۰/۰۵۶	-۰/۰۰۰۱	ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیر عادی (ABN_ALLOWANCE)
۰/۱۰۵	۱/۰۵۲	۰/۰۰۱	۰/۲۳۶	۰/۰۳۰	۰/۰۱۴	انحراف معیار سود (STD_PROF)
۰/۰۹۱	۱/۰۷۵	۰/۰۱۴	۰/۴۱۸	۰/۰۶۹	۰/۰۶۸	نسبت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول (ALLOW)

با توجه به جدول بالا، بعد از آزمون نرمالیت، سطح معنی داری آماره Z آزمون KS برای متغیرهای وابسته به بالاتر از ۰/۰۵ افزایش یافته بنابراین فرضیه H0 مبنی بر نرمال بودن توزیع متغیرهای وابسته پذیرفته می شود و گویای آن است که متغیرهای وابسته تحقیق دارای توزیع نرمال می باشد لذا برای آزمون فرضیات از روش های آماری پارامتریک استفاده می گردد.

نتایج آزمون فرضیات پژوهش

نتایج آزمون پیش فرض و آزمون رگرسیون به شرح زیر می باشد.

نتایج آماره اف لیمر برای فرضیه های تحقیق

برای اینکه مشخص شود برای برآزش مدل از چه روشی (داده های تلفیقی یا پانلی) استفاده گردد باید آزمون F لیمر یا چاو را آزمون نماییم با توجه به اینکه سطح معنی داری آماره F-limer کمتر از سطح خطای مورد پذیرش (۵ درصد) بوده، بنابراین روش داده های پانل نسبت به روش داده های پولد ارجحیت دارد.

جدول (۴): نتایج آماره اف لیمر برای فرضیه های تحقیق

فرضیه های تحقیق	مقدار آماره	سطح معناداری
فرضیه اصلی اول	۱۰/۱۲۸	۰/۰۰۰ Prob.
فرضیه فرعی اول	۳/۰۳۴	۰/۰۰۰ Prob.
فرضیه فرعی دوم	۱۱/۴۸۶	۰/۰۰۰ Prob.

نتایج آماره هاسمن برای فرضیه های تحقیق

برای تخمین الگو به شیوه داده های تابلویی دو روش وجود دارد که عبارتند از روش اثرات ثابت و اثرات تصادفی، تعیین اینکه در مورد یک نمونه از داده ها کدام یک از این دو روش باید مورد استفاده قرار بگیرد از طریق آزمون هاسمن صورت می گیرد از آنجایی که سطح معنی داری آماره H-hausman کمتر از سطح خطای مورد پذیرش (۵ درصد) بوده، بنابراین روش رگرسیون با اثرات ثابت نسبت به روش رگرسیون با اثرات تصادفی ارجحیت دارد.

جدول (۵): نتایج آماره هاسمن برای فرضیه های تحقیق

فرضیه های تحقیق	مقدار آماره	سطح معناداری
فرضیه اصلی اول	۳۶/۱۷۸	۰/۰۰۰ Prob.
فرضیه فرعی اول	۳۹/۱۴۵	۰/۰۰۰ Prob.
فرضیه فرعی دوم	۳۹/۶۵۲	۰/۰۰۰ Prob.

نتایج آماره وایت برای فرضیه های تحقیق

یکی از موضوعات مهمی که در اقتصاد سنجی به آن برخورد می کنیم موضوع ناهمسانی واریانس است. ناهمسانی واریانس به این معناست که در تخمین مدل رگرسیون، مقادیر جملات خطا دارای واریانس های نابرابر باشد. در صورتیکه سطح معنی داری آماره White بیشتر از سطح خطای مورد پذیرش باشد با ناهمسانی واریانس مواجه نیستیم اما در صورتیکه سطح معنی داری آماره White کمتر از سطح خطای مورد پذیرش باشد با مشکل ناهمسانی واریانس مواجه هستیم بر همین اساس اقدام به رفع مشکل ناهمسانی واریانس به روش حداقل مجزورات تعدیل شده می شود.

جدول (۶): نتایج آماره اف وایت برای فرضیه های تحقیق

فرضیه های تحقیق	مقدار آماره	سطح معناداری
فرضیه اصلی اول	۲/۴۴۸	۰/۰۰۰ Prob.
فرضیه فرعی اول	۲/۶۶۴	۰/۰۰۰ Prob.
فرضیه فرعی دوم	۱۱/۱۱۰	۰/۰۰۰ Prob.

نتایج آماره گادفری برای فرضیه های تحقیق

یکی از موضوعات مهمی که در اقتصاد سنجی به آن برخورد می‌کنیم موضوع خود همبستگی سریالی است. در آمار، خود همبستگی یک فرآیند تصادفی همبستگی بین مقادیرهای فرآیند در نقاط مختلف زمان را به عنوان تابع دو زمانه یا تفاضل زمانی توصیف می‌کند. با توجه به اینکه سطح معنی داری آماره Godfrey بیشتر از سطح خطای مورد پذیرش است رگرسیون دارای مشکل خود همبستگی سریالی نمی باشد.

جدول (۷): نتایج آماره گادفری برای فرضیه های تحقیق

سطح معناداری	مقدار آماره	فرضیه های تحقیق
۰/۰۸۹ Prob.	۳/۲۹۱	فرضیه اصلی اول
۰/۰۹۱ Prob.	۳/۳۱۷	فرضیه فرعی اول
۰/۱۱۵ Prob.	۲/۸۰۰	فرضیه فرعی دوم

نتایج آزمون فرضیه اصلی اول

فرضیه (۱): قابلیت مقایسه صورتهای مالی بر ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیرعادی تاثیر دارد.

جدول (۸): نتایج برآورد مدل برای فرضیه اول پژوهش

آماره VIF	سطح معنی داری	آماره t	ضریب رگرسیون	نام و نماد متغیر
۱/۲۶۰	۰/۰۰۹	-۲/۴۴۶	-۰/۰۰۰۸	قابلیت مقایسه اطلاعات مالی (COMP)
۱/۴۳۵	۰/۰۱۶	-۲/۱۶۷	-۰/۰۹۲	کفایت سرمایه (A_CAPITAL)
۱/۳۰۵	۰/۰۰۲	۳/۰۵۷	۰/۰۱۱	اندازه بانک (SIZE)
۱/۰۵۶	۰/۰۱۴	۲/۲۸۵	۰/۰۰۹	نرخ بازده حقوق صاحبان سهام (ROE)
۱/۰۶۳	۰/۰۰۰	-۴/۳۷۷	-۰/۱۰۸	نسبت تسهیلات اعطایی به کل دارایی ها (LOAN)
۱/۱۱۶	۰/۲۷۸	۱/۰۸۸	۰/۰۵۱	نقدینگی (LIQ)
-	۰/۰۳۶	-۲/۱۱۷	-۰/۱۶۷	مقدار ثابت
۱/۹۴۰	آماره دوربین-واتسون		۱۱/۰۵۷ ۰/۰۰۰	آماره F (سطح معنی داری)
۹/۸۹۸ ۰/۱۰۷	آماره جاکو برا (سطح معنی داری)		۰/۶۳۶	(ضریب تعیین)

بر اساس نتایج آزمون فرضیه اول که در جدول (۸) ارائه شده است، با توجه به اینکه آماره F (۰/۰۰۰) دارای سطح معناداری زیر (۵ درصد) می باشد، بنابراین رگرسیون قدرت تبیین دارد. ضریب تعیین مدل نیز گویای آن است که ۶۳/۶ درصد از تغییرات متغیر ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیرعادی، توسط متغیرهای وارد شده در مدل تبیین می شود. همچنین در بررسی مفروضات رگرسیون کلاسیک نتایج آزمون جاکو برا گویای آن است که باقیمانده های حاصل از برآورد مدل در سطح اطمینان ۹۵٪ از توزیع نرمال برخوردار می باشند بطوری که سطح معنی داری مربوط به این آزمون بزرگتر از ۰/۰۵ است (۰/۱۰۷). همچنین با توجه به این که مقدار آماره دوربین واتسون مدل مابین ۱/۵ و ۲/۵ است (۱/۹۴۰) لذا می توان گفت در مدل، مشکل خود همبستگی باقیمانده ها وجود ندارد. در نهایت با توجه به سطح معناداری

متغیر قابلیت مقایسه اطلاعات مالی غیرعادی (متغیر مستقل) که زیر ۰/۰۵ است (۰/۰۰۹) لذا قابلیت مقایسه اطلاعات مالی بر ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیرعادی تاثیر منفی و معناداری دارد. از متغیرهای کنترلی نیز کفایت سرمایه و نسبت تسهیلات اعطایی به کل دارایی ها بر ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیرعادی تاثیر منفی معنادار و اندازه بانک و نرخ بازده حقوق صاحبان سهام بر ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیرعادی تاثیر مثبت و معنادار دارد. در نهایت با آزمون همخطی میان متغیرهای تحقیق نیز مقدار آماره VIF (عامل تورم واریانس) برای تمامی متغیرها از ۵ کوچکتر بوده و بیانگر این است که میان متغیرهای پژوهش مشکل همخطی شدید وجود ندارد.

نتایج آزمون فرضیه فرعی اول

فرضیه (۱-۲): ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیرعادی بر انحراف معیار سود تاثیر دارد.

جدول (۹): نتایج برآورد مدل برای فرضیه فرعی اول پژوهش

آماره VIF	سطح معنی داری	آماره t	ضریب رگرسیون	نام و نماد متغیر
۱/۱۰۴	۰/۰۰۰	۶/۵۶۰	۰/۲۷۱	ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیر عادی (ABN_ALLOWANCE)
۱/۲۲۴	۰/۰۰۰	-۴/۴۱۳	-۰/۱۱۰	کفایت سرمایه (A_CAPITAL)
۱/۳۰۴	۰/۲۶۹	-۱/۱۰۸	-۰/۰۰۳	اندازه بانک (SIZE)
۱/۰۲۵	۰/۳۴۰	۰/۹۵۶	۰/۰۰۴	نرخ بازده حقوق صاحبان سهام (ROE)
۱/۱۱۸	۰/۰۰۹	-۲/۶۴۵	-۰/۰۶۷	نسبت تسهیلات اعطایی به کل دارایی ها (LOAN)
۱/۱۱۶	۰/۹۱۱	-۰/۱۱۱	-۰/۰۰۷	نقدینگی (LIQ)
-	۰/۰۴۳	۲/۰۴۵	۰/۱۳۱	مقدار ثابت
۱/۶۳۷	آماره دوربین- واتسون		۱۰/۰۵۲ ۰/۰۰۰	آماره F (سطح معنی داری)
۷/۱۲۵ ۰/۱۳۶	آماره جاکو برا (سطح معنی داری)		۰/۶۱۴	(ضریب تعیین)

بر اساس نتایج آزمون فرضیه فرعی اول که در جدول (۹) ارائه شده است، با توجه به اینکه آماره F (۰/۰۰۰) دارای سطح معناداری زیر (۵ درصد) می باشد، بنابراین رگرسیون قدرت تبیین دارد. ضریب تعیین مدل نیز گویای آن است که ۶۱/۴ درصد از تغییرات متغیر انحراف معیار سود، توسط متغیرهای وارد شده در مدل تبیین می شود. همچنین در بررسی مفروضات رگرسیون کلاسیک نتایج آزمون جاکوبرا گویای آن است که باقیمانده های حاصل از برآورد مدل در سطح اطمینان ۹۵٪ از توزیع نرمال برخوردار می باشند بطوری که سطح معنی داری مربوط به این آزمون بزرگتر از ۰/۰۵ است (۰/۱۳۶). همچنین با توجه به این که مقدار آماره دوربین واتسون مدل مابین ۱/۵ و ۲/۵ است (۱/۶۳۷) لذا می توان گفت در مدل، مشکل خود همبستگی باقیمانده ها وجود ندارد. در نهایت با توجه به سطح معناداری متغیر ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیر عادی (متغیر مستقل) که زیر ۰/۰۵ است (۰/۰۰۰) لذا ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیرعادی بر انحراف معیار سود تاثیر مثبت و معناداری دارد. از متغیرهای کنترلی نیز کفایت سرمایه و نسبت تسهیلات اعطایی به کل دارایی ها بر انحراف معیار سود تاثیر منفی و معناداری دارد. در نهایت با آزمون همخطی میان متغیرهای تحقیق نیز

مقدار آماره VIF (عامل تورم واریانس) برای تمامی متغیرها از ۵ کوچکتر بوده و بیانگر این است که میان متغیرهای پژوهش مشکل همخطی شدید وجود ندارد.

نتایج آزمون فرضیه فرعی دوم

فرضیه (۲-۲): ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیرعادی بر نسبت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول تاثیر دارد.

جدول (۱۰): نتایج برآورد مدل برای فرضیه فرعی دوم پژوهش

آماره VIF	سطح معنی داری	آماره t	ضریب رگرسیون	نام و نماد متغیر
۱/۱۰۴	۰/۰۰۰	۱۵/۵۶۸	۰/۹۱۳	ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیر عادی (ABN_ALLOWANCE)
۱/۲۲۴	۰/۰۰۰	-۴/۶۶۷	-۰/۱۶۴	کفایت سرمایه (A_CAPITAL)
۱/۳۰۴	۰/۱۷۶	۱/۲۹۰	۰/۰۰۹	اندازه بانک (SIZE)
۱/۰۲۵	۰/۸۴۳	۰/۱۹۷	۰/۰۰۱	نرخ بازده حقوق صاحبان سهام (ROE)
۱/۱۱۸	۰/۰۱۶	-۲/۴۴۳	-۰/۰۸۷	نسبت تسهیلات اعطایی به کل دارایی ها (LOAN)
۱/۱۱۶	۰/۵۳۵	۰/۶۲۱	۰/۰۵۶	نقدینگی (LIQ)
-	۰/۰۰۰	۳/۵۱۷	۰/۳۲۱	مقدار ثابت
۱/۶۵۰	آماره دوربین-واتسون		۳۷/۳۶۰ ۰/۰۰۰	آماره F (سطح معنی داری)
۸/۲۴۵ ۰/۱۲۵	آماره جاکو برا (سطح معنی داری)		۰/۸۵۵	(ضریب تعیین)

بر اساس نتایج آزمون فرضیه فرعی دوم که در جدول (۱۰) ارائه شده است، با توجه به اینکه آماره F (۰/۰۰۰) دارای سطح معناداری زیر (۵ درصد) می باشد، بنابراین رگرسیون قدرت تبیین دارد. ضریب تعیین مدل نیز گویای آن است که ۸۵/۵ درصد از تغییرات متغیر نسبت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول، توسط متغیرهای وارد شده در مدل تبیین می شود. همچنین در بررسی مفروضات رگرسیون کلاسیک نتایج آزمون جاکوبرا گویای آن است که باقیمانده های حاصل از برآورد مدل در سطح اطمینان ۹۵٪ از توزیع نرمال برخوردار می باشند بطوری که سطح معنی داری مربوط به این آزمون بزرگتر از ۰/۰۵ است (۰/۱۲۵). همچنین با توجه به این که مقدار آماره دوربین واتسون مدل مابین ۱/۵ و ۲/۵ است (۱/۶۵۰) لذا می توان گفت در مدل، مشکل خود همبستگی باقیمانده ها وجود ندارد. در نهایت با توجه به سطح معناداری متغیر ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیر عادی (متغیر مستقل) که زیر ۰/۰۵ است (۰/۰۰۰) لذا ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیرعادی بر نسبت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول تاثیر مثبت و معناداری دارد. از متغیرهای کنترلی نیز کفایت سرمایه و نسبت تسهیلات اعطایی به کل دارایی ها بر انحراف معیار سود تاثیر منفی و معناداری دارد. در نهایت با آزمون همخطی میان متغیرهای تحقیق نیز مقدار آماره VIF (عامل تورم واریانس) برای تمامی متغیرها از ۵ کوچکتر بوده و بیانگر این است که میان متغیرهای پژوهش مشکل همخطی شدید وجود ندارد.

نتیجه گیری و پیشنهادها

ریسک اعتباری به عنوان یکی از مهم ترین عوامل تأثیرگذار بر سلامت سیستم بانکی می باشد در همین راستا منشاء و پیامدهای مرتبط با این مهم میتواند منجر به آسیب پذیری بانک ها شود. لذا این پژوهش به بررسی منشاء و پیامدهای مرتبط با ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیرعادی بانکهای بورس اوراق بهادار تهران می پردازد. در این پژوهش برای منشاء متغیر قابلیت مقایسه صورتهای مالی و برای پیامدها اجزای ریسک (متغیرهای انحراف معیار سود و نسبت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول) در نظر گرفته شده است. یافته های پژوهش نشان می دهد که به طور کلی قابلیت مقایسه صورتهای مالی بر ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیرعادی تأثیر منفی و معناداری دارد همچنین ذخیره مطالبات مشکوک الوصول غیرعادی نیز بر اجزای ریسک تأثیر مثبت و معناداری دارد. در رابطه با تحلیل نتایج می توان گفت که به طور کلی نتیجه فرضیه اول با تحقیق حبیب و همکاران (۲۰۲۱) و نتیجه فرضیه دوم با تحقیق بوشمن و ویلیامز^۱ (۲۰۱۲) لونتیس و همکاران^۲ (۲۰۱۱) موافق است.

با توجه به تأیید فرضیه اول، سرمایه گذاران اطلاعات مرتبط با ارزش بانک را از طریق استنباط بر اساس عملکرد و یا افشای اطلاعات همتایان (مقایسه شرکت) به دست می آورند بر همین اساس با توجه به اینکه موضوع قابلیت مقایسه اطلاعات مالی نقش مهمی در هدایت کردن مدیران و استفاده از توانایی آنان در جهت کاهش ذخیره مطالبات مشکوک الوصول دارد لذا با این استدلال مطابقت دارد که گزارشگری مالی قابل مقایسه تر، شفافیت صورتهای مالی بانکها را افزایش می دهد، بنابراین انگیزه فراوانی برای مدیران بانک ها فراهم می سازد تا در جهت حداقل سازی ذخیره مطالبات مشکوک الوصول گام بردارند. همچنین با توجه به اینکه یکی از شاخص های مهم برای ارزیابی عملکرد بانکها و محاسبه نرخ کفایت سرمایه آنها ذخیره مطالبات مشکوک الوصول می باشد لذا این مهم برای مدیران بانکها حائز اهمیت است که همواره به دنبال کاهش ذخیره مطالبات مشکوک الوصول باشند. نهایتاً از دیدگاه مالی نیز عدم قابلیت مقایسه صورتهای مالی با منشاء متورم بودن ذخیره مطالبات مشکوک الوصول، عدم شفافیت بانکها را به همراه خواهد داشت و منجر به عدم تقارن اطلاعاتی می شود که این مهم می تواند حتی در آینده نوسانات قیمت سهام را ایجاد نماید. با توجه به تأیید فرضیه دوم، این مطلب صادق است که یافته ای رفتارشناسانه محسوب شده و نشان می دهد مدیران بانک های ایرانی از این اختیار در جهت مثبت استفاده می کنند، به بیان ساده تر، مدیران بانک های ایرانی به موازات پذیرش ذخیره مطالبات مشکوک الوصول، ریسک بیشتری را نیز شناسایی کرده اند تا در زمان رویارویی با بحران برای آنها یک سپر کارساز باشد.

در ادامه به دلیل اینکه نتایج حاصل از این پژوهش می تواند در فرآیند تصمیم گیری مورد استفاده قرار گیرد، این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی است. بنابراین پیشنهاداتی برای هر یک از بهره وران پژوهش به اختصار بیان می شود.

الف) مدیران بانکها: همانطور که پیش تر گفته شد یکی از شاخص های مهم برای ارزیابی عملکرد بانکها و محاسبه نرخ کفایت سرمایه آنها ذخیره مطالبات مشکوک الوصول می باشد بر همین اساس به مدیران بانکها پیشنهاد می شود برای کسب اعتماد ذینفعان با کنترل هر چه بیشتر ارائه تسهیلات، به دنبال عدم متورم شدن ذخیره مطالبات مشکوک الوصول باشند زیرا این مهم یکی از مولفه های حائز اهمیت در مقایسه و بررسی اطلاعات مالی بانکها است.

ب) سرمایه گذاران و سپرده گذاران: با توجه به نتیجه فرضیات پیشنهاد می گردد برای جلوگیری از تضییع حقوق، همواره سپرده گذاران و سرمایه گذاران به دنبال بررسی قابلیت مقایسه صورتهای مالی بانکها باشند در همین راستا یکی از مولفه های حائز اهمیت ذخیره مطالبات مشکوک الوصول می باشد.

¹ Bushman and Williams

² Leventis and Et al

ج) بانک مرکزی: با توجه به اینکه بانک مرکزی به عنوان یک نهاد حاکمیتی، کنترل قابل ملاحظه ای بر روی بانکها و موسسات مالی دارد لذا پیشنهاد می گردد به کیفیت تسهیلات اعطایی بانکها توجه ویژه ای داشته باشد و از قوانین و ابزارهایی استفاده نماید که ریسک نکول تسهیلات را کاهش دهد.

د) سازمان بورس اوراق بهادار: سازمان بورس بایستی برای مشخص شدن ارزش واقعی بانک ها، شفاف سازی اطلاعات شان و درک بهتر عملکردشان، قوانین و مقرراتی را اتخاذ کنند که آنها تا حد امکان اطلاعات را به درستی و به موقع (با افزایش قابلیت مقایسه صورت های مالی) به بازار تزریق نمایند یکی از مهم ترین مزایای این رفتار از سوی سازمان، راهبری بانکها و مدیران آنها در جهت حداقل سازی ریسک نکول تسهیلات و نهایتا کاهش ذخیره مطالبات مشکوک الوصول می باشد.

منابع

- ✓ ابری، کریم، محمد زاده سالطه، حیدر، (۱۳۹۸)، بررسی تاثیر قابلیت مقایسه صورتهای مالی بر کیفیت گزارشگری مالی با تاکید بر عدم تقارن اطلاعاتی، اولین کنفرانس ملی نقش حسابداری، اقتصاد و مدیریت.
- ✓ آیین نامه اصول راهبری شرکت در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، (۱۳۸۵)، روزنامه دنیای اقتصاد، شماره ۱۰۲۱.
- ✓ بهرادفر، علیرضا، نثاری، سامان، (۱۴۰۱)، بررسی تاثیر ریسک اعتباری بر رابطه بین پاداش مدیران و عملکرد موسسات مالی پذیرفته شده در بورس تهران، ششمین کنفرانس بین المللی مالی.
- ✓ بابایی، قادر، (۱۳۹۹)، سنجش قابلیت مقایسه اطلاعات مالی با استفاده از مبنای تئوری ارزش گذاری نسبی، رساله دکتری حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز.
- ✓ حساس یگانه، یحیی، حسن کوهی، امیر عبدی، (۱۳۹۵)، عوامل مؤثر بر ناکارایی ذخیره مطالبات مشکوک الوصول بانک ها، مطالعات مالی و بانکداری اسلامی سال دوم، شماره ۴، صص ۹۳-۱۱۸.
- ✓ خیراللهی، فرشید، قاسمی، کیوان، فاخری، پیمان، (۱۳۹۴)، بررسی تاثیر قابلیت مقایسه صورت های مالی بر هزینه حقوق صاحبان سهام بازده سهام در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، همایش ملی دستاوردهای نوین در حسابداری و مدیریت، تهران، مرکز آموزش علمی کاربردی واحد ۱۳ تهران، موسسه مدیریت دانش شباک.
- ✓ عرب مازار یزدی، محمد، منتی، وحید، روشن ضمیر، جواد، (۱۴۰۱)، قابلیت مقایسه صورتهای مالی و سررسید بدهی شرکتی، مطالعات تجربی حسابداری مالی، مقالات آماده انتشار، پذیرفته شده انتشار آنلاین.
- ✓ فردوسی، مهدی، فطرس، محمد حسن، (۱۳۹۶)، اثرات ریسک اعتباری و ریسک نقدینگی بر عملکرد بانک ها، مدل سازی ریسک و مهندسی مالی دانشگاه خاتم، دوره ۲، شماره ۱، صص ۲۲-۴۱.
- ✓ فروغی، داریوش، قاسم زاده، پیمان، (۱۳۹۵)، تأثیر قابلیت مقایسه صورتهای مالی بر همزمانی قیمت سهام، پژوهش های حسابداری مالی، دوره ۸، شماره ۱، صص ۳۹-۵۴.
- ✓ فلاح، مریم، (۱۳۹۹)، بررسی تاثیر قابلیت مقایسه صورتهای مالی بر رابطه اعلان سود و واکنش تاخیری قیمت سهام، پایان نامه کارشناسی ارشد واحد تهران مرکز.
- ✓ فلاحتکار، حسین، قجریگی، مهسا، بیطاری، جلیل، (۱۴۰۰)، تاثیر حاکمیت شرکتی بر رابطه بین مدیریت سود و سطح افشای اطلاعات شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه علمی تخصصی رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، دوره ۵، شماره ۱۷، صص ۱۲-۳۱.

- ✓ کلانتری، علی، محمدی، سید موسی، بهروزنیا، علیرضا، (۱۴۰۰)، بررسی رابطه بین قابلیت مقایسه صورتهای مالی و ساختار سررسید بدهی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری سال پنجم، شماره ۷۳، صص ۱۴۵-۱۵۸.
- ✓ مهرورز، فاطمه، مرفوع، محمد، (۱۳۹۵)، رابطه بین قابلیت مقایسه صورتهای مالی با آگاهی بخشی قیمت سهام در خصوص سودهای آتی، مطالعات تحربی حسابداری مالی، دوره ۱۳، شماره ۴۹، صص ۸۳-۱۱.
- ✓ Acharya, V. (2016). Banks' Financial Reporting and Financial System Stability. *Journal of Accounting Research*, 54 (2), 277-340.
- ✓ Agarwal , A, Chomsisengphet , S, Liu , C . and Rhee , S . G . (2007) Earning management behaviors under different economic environments: Evidence from Japanese banks. *International Review of Economic and Finance* 16 : 429 – 443 .
- ✓ Ahsan Habib. Mostafa Monzur Hasan. Sabur Mollah. Philip Molyneux. (2021). "Financial statement comparability, earnings smoothing and loan-loss provisioning in banking". Electronic copy available at: <https://ssrn.com/abstract=3622974>
- ✓ Al-Eitan, G. N., Bani-Khalid, T. O. (2019). CREDIT RISK AND FINANCIAL PERFORMANCE OF THE JORDANIAN COMMERCIAL BANKS: A PANEL DATA ANALYSIS. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, 23, 1-13.
- ✓ Anandarajan , A . , Hasan , I . and Lozano-Vivas , A . (2005) Loan loss provision decision: An empirical analysis of the Spanish depository institutions . *Journal of International Auditing and Taxation* 14 : 55 – 77.
- ✓ Bradshaw, M. T., Miller, G. S., Serafeim, G., (2010). Accounting method heterogeneity and analysts' forecasts. Working paper, University of Chicago.
- ✓ Bushman, R. & Williams, C. (2012). Accounting Discretion, Loan Loss Provisioning, and Discipline of Banks' Risk-Taking. *Journal of Accounting and Economics*, 54(1), 1-18.
- ✓ Chen, J.L., Khan, M., Lu, H. (2013). Accounting quality, stock price delay, and future stock returns. *Contemporary Accounting Research*, 30(1), 269-295.
- ✓ Choi, J.-H., Choi, s. , A. Myers, L., & Ziebart, D. (2014). Financial Statement Comparability and the Ability of Current Stock Returns to Reflect the Information in Future Earnings, available at: <http://ssrn.com/abstract=2337571>.
- ✓ Clarkson, P.M., Y, Li, G.D. Richardson and F.P. Vasvari. 2008. Revisiting the relation between environmental performance and environmental disclosure. an empirical analysis. *Accounting Organizations and Society* 33(4): 303-327.
- ✓ Cucinelli, D., Luisa Di Battista, M., Marchese, M., & Nieri, L. (2018). Credit risk in European banks: The bright side of the Internal Ratings Based approach. *Journal of Banking and Finance*, 93, 213-229.
- ✓ Ekinci, R., Poyraz, G. (2019). The Effect of Credit Risk on Financial Performance of Deposit Banks in Turkey. *Journal of Procedia Computer Science*, 158, 979-987.
- ✓ Hasan, M. M., Cheung, A., & Taylor, G. (2020). Financial statement comparability and bank risk-taking. *Journal of Contemporary Accounting & Economics*, 100206.
- ✓ Heeick Choi. SangHyun Suh. (2019). "The effect of financial reporting quality on CEO compensation structure: Evidence from accounting comparability". *J. Account. Public Policy*. journal homepage: www.elsevier.com/locate/jaccpubpol
- ✓ Jeong-Bon Kim, Leye Li, Louise Yi Lu, Yangxin Yu. (2015). "Financial Statement Comparability and Expected Crash Risk". *Journal of Accounting and Economics*.
- ✓ Jin, J.Y., Kanagaretnam, K., & Lobo, G. (2016). Discretion in bank loan loss allowance, risk taking and earnings management. *Accounting and Finance*, 58, 171- 193.
- ✓ Jonas, G. and Blanchet, J. (2000). Assessing Quality of Financial Reporting. *Accounting Horizons*, 14 (3), 353-363.

- ✓ Kais Bouslah, K., Kryzanowski, L., M'Zali, B. (2018). Social Performance and Firm Risk: Impact of the Financial Crisis. *Journal of J Bus Ethics*, 149, 643–669.
- ✓ Kalu, E. O., Shieler, B., & Amu, C. U. (2018). Credit Risk Management and Financial Performance of Microfinance Institutions in Kampala, Uganda. *Independent. Journal of Management and Production*, 9(1), 153-169.
- ✓ Kim, J.B., Li, Y., Zhang, L.,)2014(. Corporate tax avoidance and stock price crash risk: firm-level analysis. *J. Financ. Econ.* 100, 639–662. -Kim, J.B., Li, Y., Zhang, L., 2011b. CFOs versus CEOs: equity incentives and crashes. *J. Financ. Econ.* 101, 713–730.
- ✓ Kleine, A., M. von, and D. Hauff. 2017. Sustainability-driven implementation of corporate social responsibility: application of the integrative sustainability triangle. *J. Bus. Ethics* 85: 517-533.
- ✓ Liu, C. C., & Ryan, S. G. (1995). The effect of bank loan portfolio composition on the market reaction to and anticipation of loan-loss provisions. *Journal of Accounting Research*, 33(1), 77-94.
- ✓ Liu, C., Ryan, S., & Wahlen, J. (1997). Differential valuation implications of loan loss provisions across banks and fiscal quarters. *The Accounting Review*, January, 133–146.
- ✓ Lobo, G. J., Neel, M., & Rhodes, A. (2018). Accounting comparability and relative performance evaluation in CEO compensation. *Review of Accounting Studies*, 23(3), 1137-1176.
- ✓ Ozili, Peterson K and Arun, Thankom. (2022). “Does economic policy uncertainty affect bank profitability?”. Online at <https://mpr.aub.uni-muenchen.de/114403/> MPRA Paper No. 114403, posted 16 Sep 2022 16:56 UTC
- ✓ Sadok El Ghouli, Omrane Guedhami, Yongtae Kim. (2021). “Policy Uncertainty and Accounting Quality”. Santa Clara University and Korea Advanced Institute of Science and Technology (KAIST).
- ✓ Sohn Byungcherl and Charlie Sohn. (2016). The effect of accounting comparability on the accrual-based and real earnings management. Department of Accounting and Information Management, University of Macau, Macau, China
- ✓ Tsai-lien Yeh. (2010) Bank loan loss provision decisions: Empirical analysis of Taiwanese banks. *Journal of Financial Services Marketing* 14, 278 – 289.
- ✓ Zhou, G., Sun, Y., Luo, S., Liao, J. (2021). Corporate social responsibility and bank financial performance in China: The moderating role of green credit. *Journal of Energy Economics*, 97, 1-10.